

การออกแบบและเทคโนโลยี (ว21103)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

นางสาวปราณิสรา ทองอ่อน ผู้สอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- ระบุปัญหาหรือความต้องการในชีวิตประจำวัน รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
- ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา โดยวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และตัดสินใจเลือกข้อมูลที่จำเป็นนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้ผู้อื่นเข้าใจ วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา
- ทดสอบ ประเมินผล และระบุข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งหาแนวทางการปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอผลการแก้ปัญหา

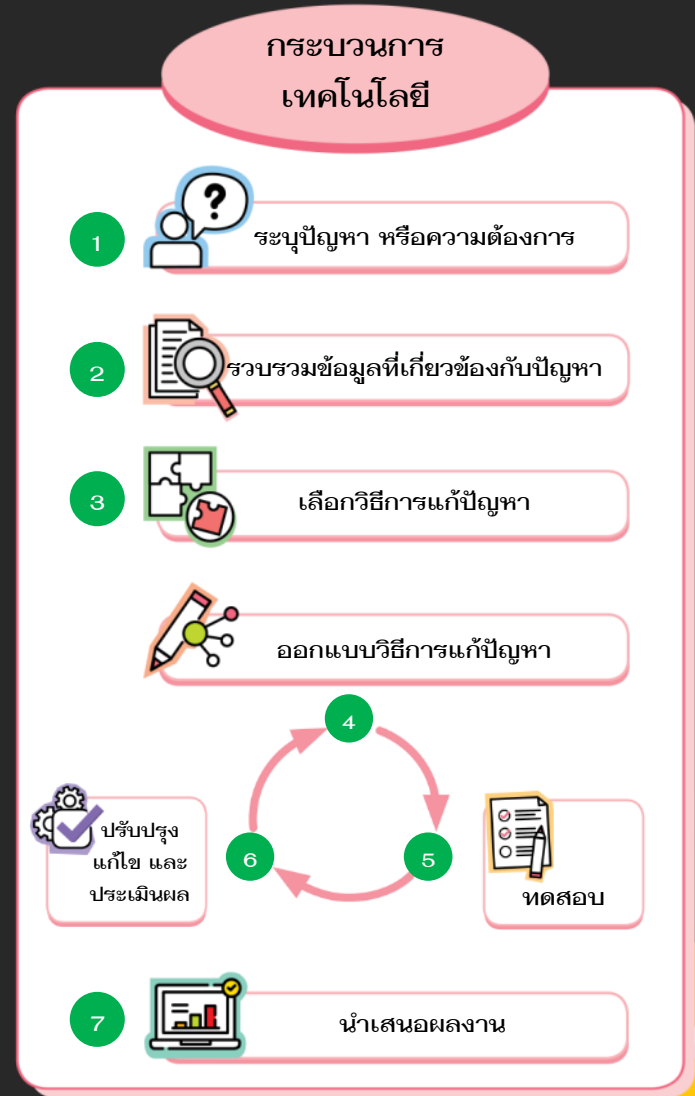
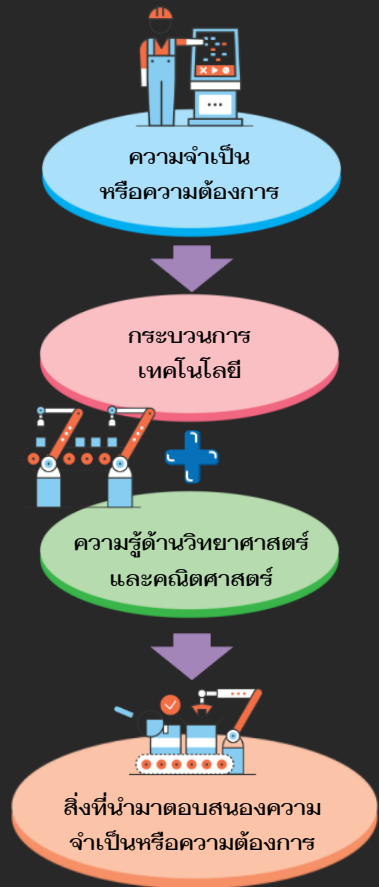

สิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันของมนุษย์ล้วน
แล้วแต่เป็นเทคโนโลยี เกิดจากกระบวนการคิดที่เป็นระบบ
เพื่อแก้ปัญหาและทำให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้น บุคคล
ที่มีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหานั้นที่กล่าวมา คือ
วิศวกร (Engineer)

ขั้นตอนการแก้ปัญหา ของวิศวกร

1 ระบุปัญหา หรือความต้องการ

ขั้นตอนระบุปัญหาหรือความต้องการ ผู้สร้างเทคโนโลยีจะต้องตอบคำถามเบื้องต้นให้ได้ 3 คำถาม ก่อนสร้างชิ้นงานหรือสิ่งที่ตอบสนองความต้องการ ดังนี้

การระบุปัญหาหรือความต้องการต้องเริ่มจากทัศนคติที่ดี ฝึกมองปัญหาในมุมมองของผู้ที่ประสบปัญหามากกว่าในมุมมองของตัวเอง เรียกทัศนคติเช่นนี้ว่า **การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา (empathy)**

สิ่งประดิษฐ์

เทียนไขและหลอดไฟแบบไส้

ปากกาลูกกลิ้ง

นวัตกรรม

หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์

ปากกาลบได้

เทคโนโลยีที่ดีควรเป็น **นวัตกรรม (innovation)** มากกว่า **สิ่งประดิษฐ์ (invention)** เป็นการเอาวิทยาการต่าง ๆ มาออกแบบเพื่อตอบโจทย์ปัญหาที่สร้างคุณค่าให้กับสังคมและมนุษย์ โดยเริ่มต้นจากความเข้าใจในความต้องการ ไม่ใช่การใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างไร้ทิศทาง

2 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

เมื่อเราระบุปัญหาหรือความต้องการแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ เก็บรวบรวมข้อมูลและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือความต้องการนั้น ๆ เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับแก้ปัญหา **การรวบรวมข้อมูลทำได้ 2 วิธีหลัก** ดังนี้

- การรวบรวมข้อมูลขั้นปฐมภูมิ (primary data)
- การรวบรวมข้อมูลขั้นทุติยภูมิ (secondary data)

การรวบรวมข้อมูลขั้นปฐมภูมิ (primary data) การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจด้วยตนเอง

การพูดคุยหรือการสัมภาษณ์ (deep interview)

การตั้งคำถามเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่เราต้องการจะแก้ปัญหาการพูดคุยหรือสัมภาษณ์ที่ดี คือ การตั้งใจรับฟังเพื่อเรียนรู้ ความต้องการเบื้องต้น

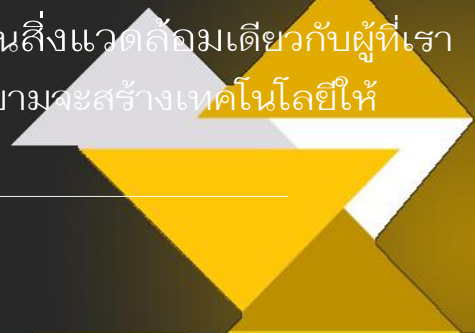
การสังเกต (observation)

การพิจารณาปัญหาด้วยการมองอย่างวิเคราะห์ เพื่อสร้างความเข้าใจในปัญหาที่เราต้องการจะแก้มากขึ้น

การร่วมประสบการณ์ (immersion)

การทำความเข้าใจด้วยการลองเอาตัวเองเข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกับผู้ที่เราพยายามจะสร้างเทคโนโลยีให้

การรวบรวมข้อมูลขั้นทุติยภูมิ (secondary data) การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาจากข้อมูลที่มีอยู่ผ่านการ

สรุปผลและการวิเคราะห์ผล ในทางปฏิบัติการวิจัยขั้นทุติยภูมิเป็นการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสารต่าง ๆ หรือสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต

ไม่ต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่าย
มาก

ระมัดระวังในการใช้
เพราะข้อมูลอาจเก่าหรือไม่
สมบูรณ์

ตรวจสอบความถูกต้อง และความ
น่าเชื่อถือ
ของแหล่งข้อมูล

การวิเคราะห์แหล่งที่มาของข้อมูล
ว่าน่าเชื่อถือได้หรือไม่

หลังจากที่มีการรวบรวมข้อมูลแล้ว สิ่งก็ตามมาก็คือการนำข้อมูลที่เก็บมาระดมสมอง (brainstroming) สร้างคำถามเพื่อ
ทำให้มองเห็นปัญหาอย่างแท้จริง นำไปสู่การค้นพบทางเลือกในการแก้ไข้ปัญหา

หลักการการระดมสมองที่ดี

เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ

แยกการคิดและการประเมินออกจากกัน โดยคิดและเสนอแนว
ทางการแก้ปัญหาให้ได้จำนวนมากก่อนแล้วจึงเริ่มประเมินและ
คัดเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในภายหลัง

มองปัญหาให้เป็นโอกาสด้วยการตั้งคำถาม

การตั้งคำถามช่วยให้การคิดวิธีแก้ปัญหามีประสิทธิภาพมากขึ้น รูปแบบ
คำถามที่องค์กรระดับโลกมากมายใช้คือ การตั้งคำถามว่า “เราจะ...ได้
อย่างไร” (How might we...?)

3

เลือกวิธีการแก้ปัญหา

การเลือกวิธีแก้ปัญหา ทำให้เทคโนโลยีที่จะถูกสร้างขึ้นสามารถตอบโจทย์กับปัญหาในทุกด้านที่ได้กำหนดไว้
ขั้นตอนนี้จะมีกระบวนการย่อยเพื่อนำมาสู่การตัดสินใจเพื่อที่จะเลือกวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

เลือกวิธีการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลลัพธ์ โดยการพิจารณาว่าวิธีการแก้ปัญหาคิดค้นมา
นั้นจะนำไปสู่คุณภาพการทำงานที่ดีขึ้น เร็วขึ้น ประหยัดขึ้น หรือสะดวกขึ้นหรือไม่ อย่างไรก็ตาม
วิธีการหนึ่งที่ได้ คือ การประเมินด้วยตารางประเมินคุณภาพ ดังตัวอย่าง

	ความเร็ว	ความสะดวก	ความเป็นไปได้	รวมคะแนน
แนวคิดที่ 1	+1	+1	+1	+3
แนวคิดที่ 2	+1	0	-1	0
แนวคิดที่ 3	0	+1	+1	+2

จากตารางข้างต้น เมื่อเราใช้เกณฑ์ความเร็ว ความสะดวก และความเป็นไปได้ มาคัดเลือกแนวคิด และกำหนดคะแนนไว้ว่า +1 หมายถึง ดี 0 หมายถึง ปานกลาง -1 หมายถึง ไม่ดี เมื่อพิจารณาคะแนนรวม จะเห็นได้ว่าแนวคิดที่ 1 นั้นตอบโจทย์ความต้องการในด้านต่าง ๆ มากกว่าแนวคิดที่ 2 และแนวคิดที่ 3

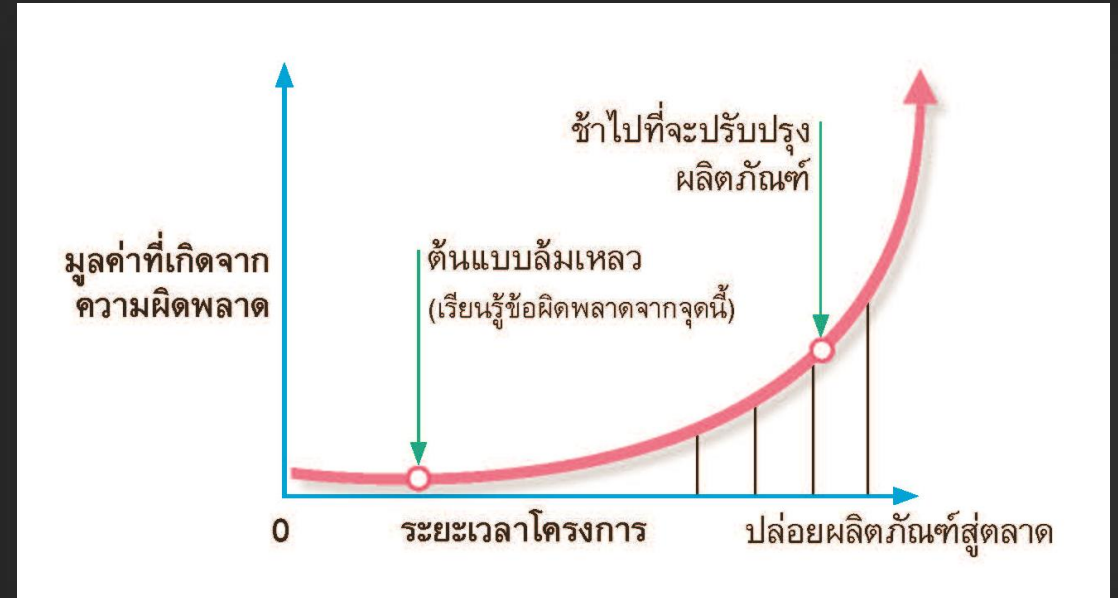
4

ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา

เมื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ในการสร้างสรรค์เทคโนโลยีการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาก็เริ่มต้นด้วยการสร้างต้นแบบ

ต้นแบบ (prototype) คือ การสร้างแบบจำลองของเทคโนโลยีเพื่อตรวจสอบว่าตรงกับความต้องการของผู้ใช้หรือไม่ สิ่งที่เราต้องการจากต้นแบบ คือ **ความคิดเห็น หรือผลสะท้อนกลับ (feedback)** จากผู้ใช้งานว่าชอบหรือไม่ชอบแนวคิดเทคโนโลยีที่เราออกแบบมาอย่างไร

กราฟด้านบนเป็นกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาโครงการกับมูลค่าที่เกิดจากความผิดพลาด แสดงให้เห็นว่า การสร้างต้นแบบช่วยให้เราประหยัดทั้งทรัพยากรเงินและเวลา

การออกแบบวิธีการแก้ปัญหาด้วยการสร้างต้นแบบ ทำให้เราสามารถทดสอบสมมติฐานที่เรามีก่อนที่จะลงทุนและลงแรงสร้างเทคโนโลยีออกมาอย่างเต็มรูปแบบ หลักการสำคัญในการสร้างต้นแบบมี 3 ข้อ

1 ความง่าย (rough)	2 ความเร็ว (rapid)	3 ความเหมาะสม (right)
สร้างต้นแบบด้วยวัสดุสามารถสื่อสารได้ แต่ไม่ต้องลงทุนมาก	เน้นความเร็วเพื่อรีบนำต้นแบบไปทดสอบขอความคิดเห็นและปรับปรุง	ไม่เพียงสร้างให้เหมือนจริง แต่ออกแบบมาเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ผู้คิดเทคโนโลยีต้องการจะหาคำตอบ
ได้ผลลัพธ์ประสิทธิภาพต่ำ		ได้ผลลัพธ์ประสิทธิภาพสูง

5 ทดสอบ

เป็นการทดสอบว่าแนวคิดของเทคโนโลยีนั้น **ตอบโจทย์ของผู้ใช้งานหรือไม่** มีส่วนใดที่ต้องพัฒนาหรือแก้ไข การทดสอบที่ดี คือ การให้ผู้ใช้ได้ทดลองใช้งานต้นแบบของชิ้นงานที่ออกแบบและแสดงความคิดเห็น วิธีการเก็บความคิดเห็นมีหลายวิธี โดยแบบทดสอบที่ดีควรให้ผู้ใช้งานใช้งานได้ง่าย

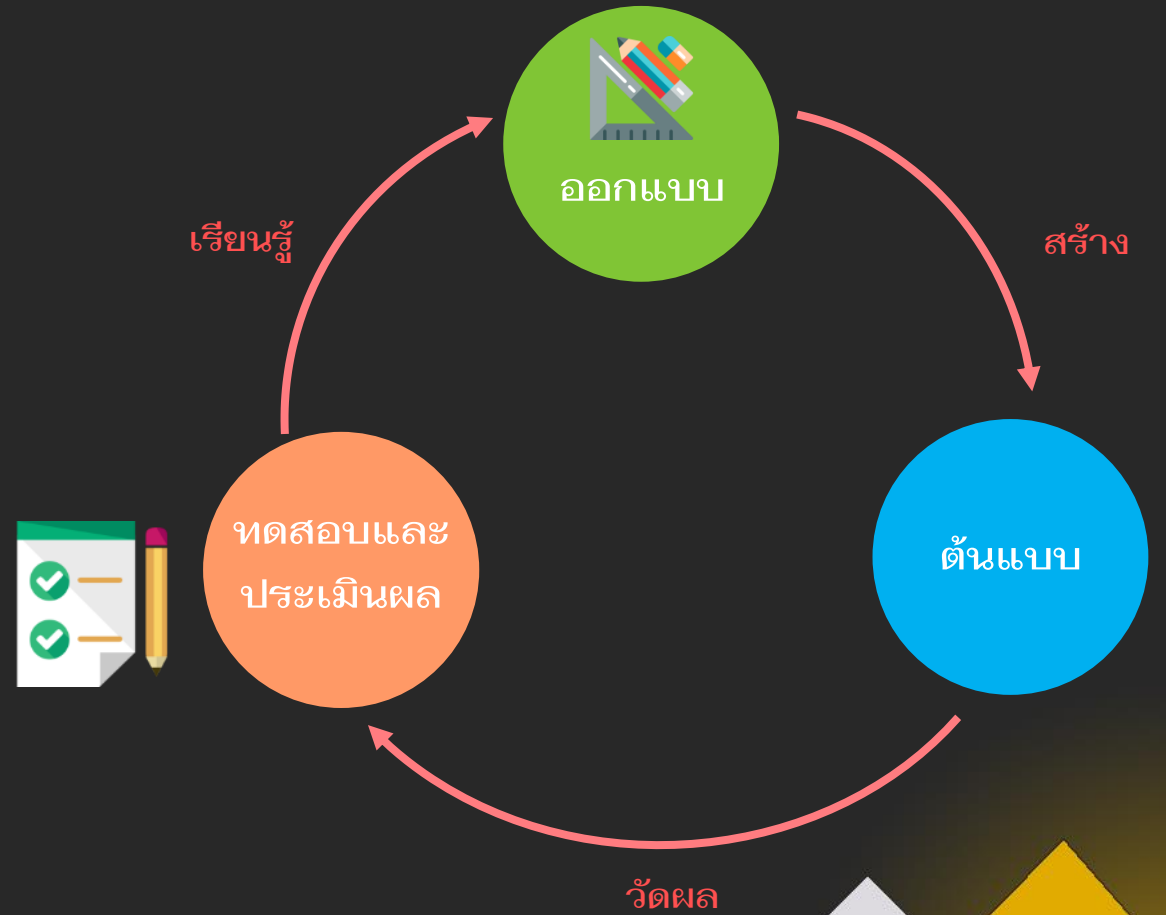
แบบทดสอบการเก็บความคิดเห็น
เกี่ยวกับเครื่องชำระเงิน
แบบบริการตนเองในซูเปอร์มาเก็ต

6 ปรับปรุง แก้ไข และประเมินผล

การปรับปรุง แก้ไข และประเมินผลนั้นไม่ได้ทำเพียงครั้งเดียว แต่สามารถทำได้หลายครั้งเพื่อทดสอบองค์ประกอบต่าง ๆ ของชิ้นงานเทคโนโลยี โดยหลักการแล้ว ยิ่งทดสอบมากเท่าไร โอกาสที่ชิ้นงานเทคโนโลยีนั้น ๆ จะตอบโจทย์ผู้ใช้และสามารถเอาไปใช้ได้จริงยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น

7

นำเสนอผลงาน

สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเขียนรายงาน การทำแผ่นนำเสนอผลงาน การเล่าเรื่อง เครื่องมือที่ช่วยให้เราสามารถนำเสนอเรื่องราวได้ครบถ้วนครอบคลุมทั้งกระบวนการเทคโนโลยี คือ **สตอรี่บอร์ด (storyboard)** หรือการสร้างภาพให้เห็นลำดับขั้นตอนการทำงาน

การนำเสนอผลงานผ่านสตอรี่บอร์ด

1 ปัญหาที่ต้องการแก้

.....
.....
.....

2 ข้อมูลที่พบเกี่ยวกับปัญหา

.....
.....
.....

3 แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....
.....

4 การทดลอง

.....
.....
.....

5 ผลการทดลองและการประเมินผล

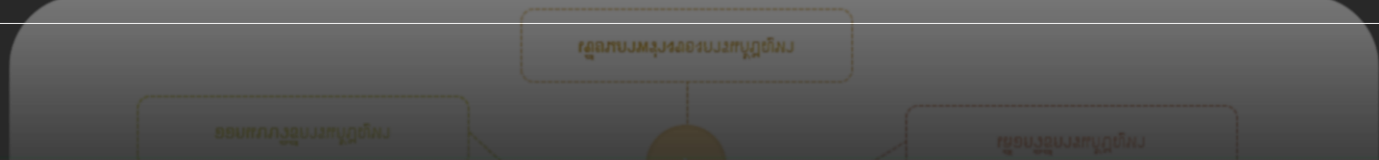
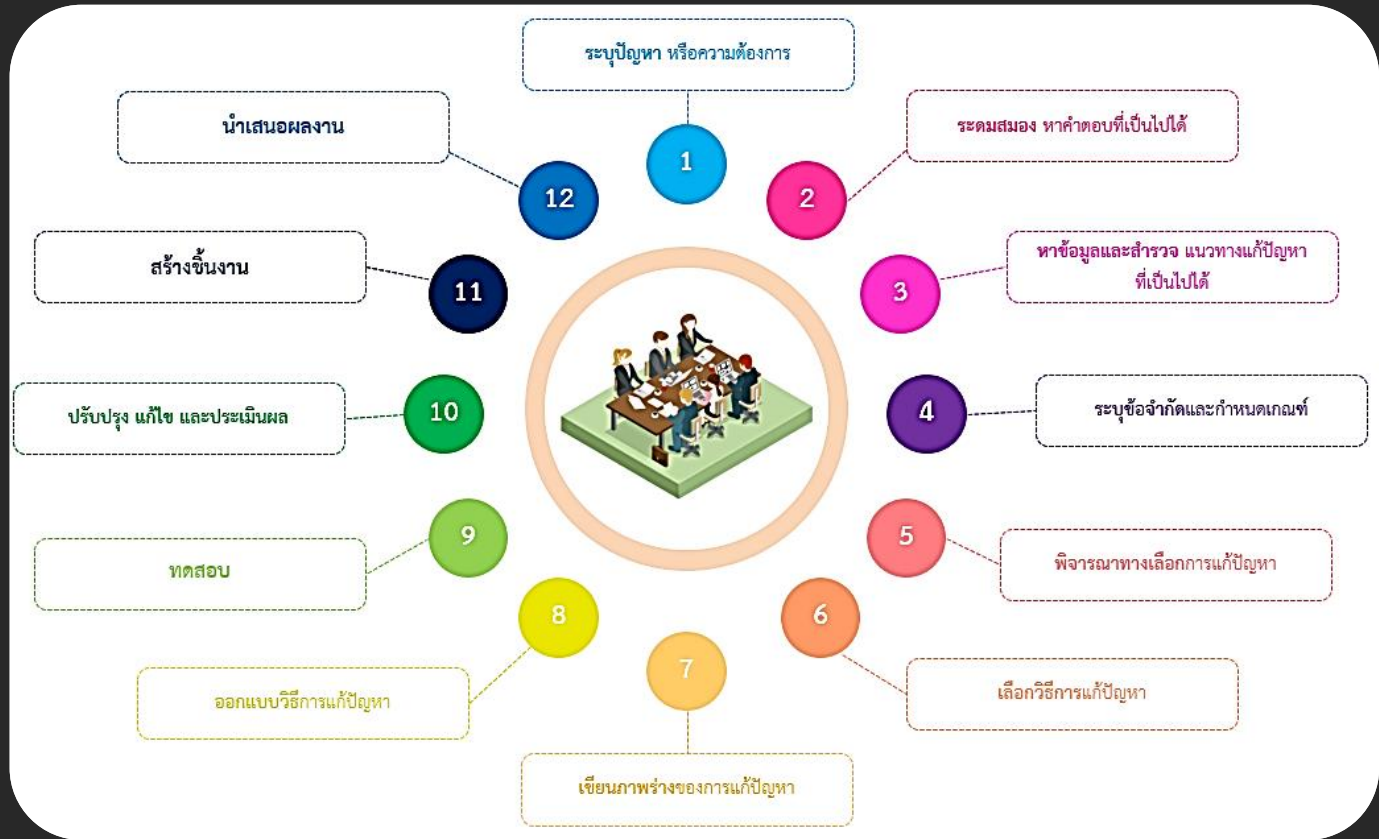
.....
.....
.....

6 เทคโนโลยีที่พัฒนาสำเร็จ

.....
.....
.....

กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม (Engineering Design Process) มี 2 ส่วน คือ ส่วนที่นำวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ กับ ส่วนที่ออกแบบให้ได้ผลงานที่ต้องการ

วิวัฒนาการ

ของ

เทคโนโลยี

วิวัฒนาการของเทคโนโลยี

การพัฒนาวิธีการ สิ่งของเครื่องใช้ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ
เพื่อแก้ไขปัญหา สสนองความต้องการ หรือเพิ่มความสามารถ
ในการของงานของมนุษย์

- นักเรียนคิดว่ามนุษย์ยุคหินเก่ามีการดำรงชีวิตอย่างไรบ้าง
- ถ้านักเรียนหลุดเข้าไปอยู่ในยุคหินจะมีวิวัฒนาการในการดำรงชีวิตอย่างไร

ประวัติศาสตร์ของเทคโนโลยี แบ่งออกเป็น

ยุค

ขวานหิน
เข็มที่ทำจากกระดูก
เตาไฟ

500,000
ก่อนคริสตกาล

มีการปรับปรุงเรื่องอาหาร
และเพิ่มความปลอดภัย
เพื่อให้มีการเพิ่มจำนวน
ประชากร

 มนุษย์ยุคนี้จะ **เร่ร่อน**
เคลื่อนย้ายตามแหล่งอาหาร
มีที่อยู่อาศัยชั่วคราว

ยุคพาลีโอลิธิค
(Paleolithic Age)
เป็นยุคหินเก่า

เป็นยุคหินกลาง (The Middle Stone Age)

10,000
ก่อนคริสตกาล

งานเครื่องหนัง
อุปกรณ์ตกปลา
แหวดวงหิน

2 ยุคเมโซลิติก (Mesolithic Age)

เริ่มมีการเลี้ยงสัตว์ และเกษตรกรรม
นำไปสู่การตั้งรกรากหรือชุมชน

มนุษย์ยุคนี้เริ่มรู้จัก
การล่าสัตว์
และมีการสร้าง
ที่อยู่อาศัยเป็น
หลักแหล่ง

เป็นยุคหินใหม่ (The New Stone Age)

4,000 ก่อนคริสตกาล

มีการจัดหาอาหารตลอดทั้งปี
มีการแบ่งแรงงานและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไปกระตุ้นทำให้เกิดการสร้างสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ

เครื่องปั้นดินเผา

3

ยุคนีโอลิธิค (Neolithic Age)

เครื่องถักทอผ้า **เคียว**
เครื่องปั้นดินเผา

มนุษย์ยุคนี้เริ่มมีการตั้งถิ่นฐานแบบถาวร ที่อยู่อาศัยสร้างด้วยหิน ไม้ มีความคงทน

- ชาวอียิปต์ สร้างพีระมิด
- ชาวเมโสโปเตเมีย ใช้แผ่นดินเหนียวในการบันทึกเป็นเอกสารเกี่ยวกับระบบชลประทาน
- ชาวบาบิโลเนีย ใช้แนวคิดทางคณิตศาสตร์ เช่น ใช้พีชคณิตในการคำนวณเพื่อการขุดเจาะอุโมงค์

4 ยุคสำริด (Bronze Age)

2,300
ก่อนคริสตกาล

ทองแดง+ดีบุก

เครื่องประดับ
ทำจากสำริด อาวุธ
หรือเครื่องมือที่
ทนทานและ
แข็งแรง

มีการใช้สำริดแทนเครื่องมือ
ต่างๆ ที่เป็นหิน และมนุษย์เริ่มมี
การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
ครั้งยิ่งใหญ่

เริ่มมีการปกครองทางทหาร มีวัฒนธรรม นำไปสู่การผลิตอาวุธที่ทำจากเหล็ก
มีเครื่องไถใบมีดเหล็กทำให้มนุษย์สามารถเพิ่มผลผลิตทางอาหาร

5

ยุคเหล็ก (Iron Age)

อาวุธหรือเครื่องมือ
การเกษตรที่ทำ
จากเหล็ก แบบร่างหรือ
ต้นฉบับร่างที่เขียน
ด้วยมือ

700 ก่อนคริสตกาล – ค.ศ. 450

- ชาวกรีก สร้างธงที่มีคันติดกับด้าม และเครื่องยิงก้อนหินเพื่อป้องกันและขยายอาณาเขต
- ชาวโรมัน สร้างระบบท่อระบายน้ำ ระบบสุขาภิบาล และมีการสร้างถนนเพื่อการคมนาคม

6 ยุคกลาง (Middle Age)

ค.ศ. 450 – ค.ศ. 1400

เป็นยุคหลังจากอาณาจักรโรมันล่มสลาย

ยุคกลางตอนต้น
 ถูกเพิ่มความกดดันจากการ
 ถูกบุกรุกซึ่งนำไปสู่การ
 ลดลงของจำนวนประชากร

ยุคกลางสูงสุด
 มีการเริ่มระบบศักดินา มีประชากร
 เพิ่มขึ้น และเริ่มมีนวัตกรรม
 ด้านการเกษตร

ยุคกลางตอนปลาย
 เกิดภัยพิบัติ ข้าวยากหามากแพง
 และเกิดสงคราม ประชากรล้ม
 ตายหนึ่งในสามของที่มีอยู่

เหล็กหล่อ ปั่นใหญ่ นาฬิกาเชิงกล เข็มทิศ

- กังหันลมที่ผลิตโดยเครื่องจักรกล
- แท่นพิมพ์มีไว้เพื่อส่งข้อมูลข่าวสารและความรู้

7 ยุคเรอเนสซองส์ (The Renaissance)

เป็นยุคการฟื้นฟูอิทธิพลของสถาปัตยกรรมคลาสสิก
และมีการแบ่งปันทางด้านความคิด

ค.ศ. 1400 – ค.ศ. 1750

การสร้างเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เกิดจากการสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของนักวิทยาศาสตร์

กล้องโทรทรรศน์ กล้องจุลทรรศน์ เทอร์โมมิเตอร์

- ลีโอนาร์โด ดา วินชี เกิดที่ประเทศอิตาลี ค.ศ. 1452 เริ่มต้นด้วยการเป็นจิตรกร มีการแกะสลัก ระบายสี ออกแบบอาวุธ ดึง และเครื่องจักร
- กาลิเลโอ กาลิเลอี เกิดปี ค.ศ. 1564 เป็นนักฟิสิกส์ นักดาราศาสตร์ และนักปรัชญา มีชื่อเสียงในเรื่องการปรับปรุงกล้อง-โทรทรรศน์ สังเกตการเคลื่อนที่ของดาว

ปฏิวัติอุตสาหกรรม เกิดศูนย์กลางของเมือง

เกิดระบบเศรษฐกิจพึ่งพากัน

การแผ่ขยายของเศรษฐกิจทำให้ประชากรเพิ่มขึ้น

มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์

เครื่องใช้ไฟฟ้า

รถยนต์ เครื่องบิน วิทย์ โทรทัศน์

โทรศัพท์ และจรวด

ค.ศ. 1750 - ค.ศ. 1950

- เจมส์ วัตต์ ปรับแต่งเครื่องจักรไอน้ำเพื่อนำมาใช้ในทางปฏิบัติ
- อเลสซานโดร โวลตา ค้นพบหลักการทำงานของแบตเตอรี่
- เฮนรี ฟอร์ด สร้างแนวคิดระบบการวางเครื่องจักรให้ติดต่อกัน (assembly line)

เป็นยุคที่มีการเริ่มใช้เครื่องจักรที่มีความซับซ้อน มีโรงงานเกิดขึ้น

และมีความเป็นสังคมเมือง

8

ยุคอุตสาหกรรม (The Industrial Age)

เป็นยุคแห่งการรวบรวม จัดการ แก้ไข และแบ่งปันข้อมูล ข่าวสาร

ข้อมูล ข่าวสาร
มีการแพร่กระจาย
อย่างรวดเร็ว
และมีการเพิ่มของ
จำนวนประชากร
อย่างรวดเร็ว

ค.ศ. 1950
ถึง
ปัจจุบัน

วงจรไฟฟ้าที่ซับซ้อน
คอมพิวเตอร์
พลังงานนิวเคลียร์
กล้องดิจิทัล

เครือข่ายเทคโนโลยี

9 ยุคข้อมูลข่าวสาร (The Information Age)

“การพัฒนาทางเทคโนโลยี
เป็นกระบวนการที่มีวิวัฒนาการ

วิวัฒนาการของเทคโนโลยีจำเป็นต้องใช้ความรู้ทาง

วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

มาเป็นพื้นฐานในการสร้างเทคโนโลยี

ในอนาคตต่อไป”

- อักษรเจริญทัศน์ อจท.
- <https://www.youtube.com/watch?v=zbgCmK0JI9c>

1

ยุคพาลีโพลิธิค (Paleolithic Age) เป็นยุคหินเก่า

- 🕒 500,000 ก่อนคริสตกาล
- 💬 มีการปรับปรุงเรื่องอาหารและเพิ่มความปลอดภัยเพื่อทำให้มีการเพิ่มจำนวนประชากร
- ⚙️ **ขวานหิน** เข็มที่ทำจากกระดูก **เตาไฟ**
- 👤 มนุษย์ยุคนี้จะ **เร่ร่อน** เคลื่อนย้ายตามแหล่งอาหาร **มีที่อยู่อาศัยชั่วคราว**

2

ยุคเมโซลิติก (Mesolithic Age) เป็นยุคหินกลาง

10,000 ก่อนคริสตกาล

เริ่มมีการเลี้ยงสัตว์ และเกษตรกรรม นำไปสู่การตั้งรกรากหรือชุมชน

งานเครื่องหนัง อุปกรณ์ตกปลา แวดวงหิน

มนุษย์ยุคนี้เริ่มรู้จักการล่าสัตว์ และมีการสร้างที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง

3

ยุคนีโอลิธิก (Neolithic Age) เป็นยุคหินใหม่

- 10,000 ก่อนคริสตกาล
- เริ่มมีการเลี้ยงสัตว์ และเกษตรกรรม นำไปสู่การตั้งรกรากหรือชุมชน
- งานเครื่องหนัง อุปกรณ์ตกปลา แวดวงหิน
- มนุษย์ยุคนี้เริ่มรู้จักการล่าสัตว์ และมีการสร้างที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง

